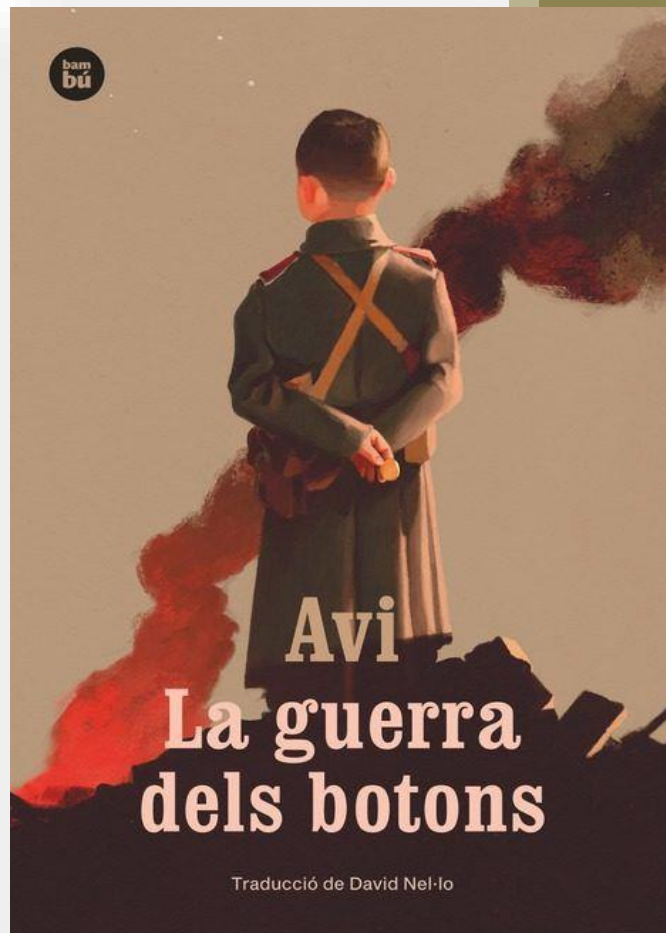

*el gust per
la lectura*

La guerra dels botons, Avi

Curs 2023-2024

1r i 2n d'ESO

El gust per la lectura 2023-2024

La guerra dels botons, Avi

Dossier per a l'alumnat

Servei de Suports i Recursos Lingüístics
Subdirecció General de Llengües

Jaume Silvestre Llinares

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempta de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

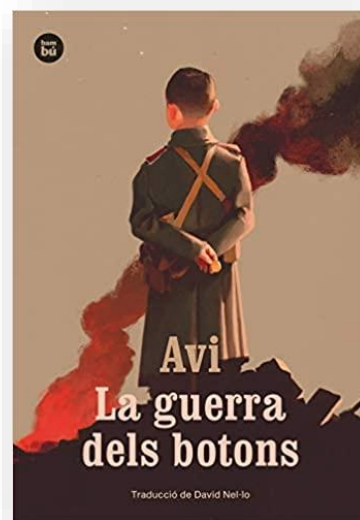
Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: [Creative Commons — Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional — CC BY-NC-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Índex

Presentació.....	3
L'amistat en la literatura	4
Propostes didàctiques	7
Abans de la lectura	8
Durant la lectura	15
A. La vida sota control rus	15
B. L'arribada dels alemanys	31
C. La tornada dels russos	36
D. La guerra que mai no acaba	38
Després de la lectura	41

Presentació

Nens, guerra, enveja, caos, exili... tots aquests són els elements que conformen la novel·la *La guerra dels botons* (2018)¹ d'Avi; però, per damunt de tot l'amistat, una temàtica molt present i important per als humans, en tant que éssers socials. Es tracta d'una narració de caràcter històric i que fomenta l'educació per la pau escrita per l'autor Avi, el pseudònim de l'estatunidenc Edward Irving Wortis (1938), el qual ha dedicat la majoria de la seua obra a la literatura infantil i juvenil.

L'obra que ens ocupa és en essència una novel·la històrica atès el context històric en què s'emmarca l'argument: la Primera Guerra Mundial en un poble fronterer de Polònia.

Aquest argument és altament atractiu, engrescador i motivador tant per a adults com per a adolescents, ja que la combinació de temàtica i personatges permet aquesta transversalitat. Així, els protagonistes són una colla d'amics de dotze anys que viuen una situació bèl·lica que desestabilitza tota la tranquil·litat en què havien viscut fins llavors. Els amics s'han d'adaptar a aquesta nova realitat crua i destructora, i ho fan a partir dels instruments que tenen: el joc. Aconseguir botons dels diferents soldats que passen pel poble, bé siguen russos, alemanys o anglesos, esdevé la juguesca arriscada dels joves. A més, el fet que coneguem els fets a través d'un d'aquests joves, Patryk, fa que els joves lectors encara es puguin sentir més identificats amb l'acció.

Feta aquesta matisació, cal subratllar que l'**amistat** és l'eix a partir del qual s'articula aquesta proposta de lectura guiada. L'amistat des d'un sentit ampli: la colla d'amics, les primeres rivalitats, els jocs d'aliances, les proves d'amistat, les traïcions, les afinitats, les coses compartides, la ingenuïtat. Certament, l'amistat és una emoció que es viu amb molta intensitat i, per tant, central en el desenvolupament emocional i intel·lectual dels humans. Un sentiment amb una potència irrefrenable i meravellosa alhora que complicada i feridora. En aquest sentit, les amistats, inevitablement, marquen el nostre esdevenidor, les nostres decisions, que són tant encertades com errònies. Les amistats de l'adolescència són, possiblement més que en cap altre moment de la vida, les que més ens marquen. La reflexió d'una temàtica tan profunda i rellevant és difícil d'enfocar o debatre amb l'alumnat d'una

¹ La versió original és en anglès, amb el títol *The Button War* (Walker Books, 2018). En el nostre cas fem la traducció de David Nel·lo amb el títol *La guerra dels botons* (Editorial Casals, Bambú, 2021)

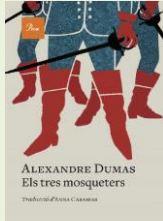
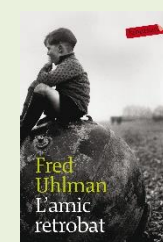
manera més abstracta. Per tant, el fet d'obrir la porta a tot un món de sentiments confusos, contradictoris i meravellosos a través de la literatura és una manera efectiva d'arribar a interpel·lar-vos.

L'amistat en la literatura

En la història de la literatura són incalculables els exemples que trobem en relació amb el tòpic literari de la *vera amicitia*. La vertadera amistat es predisposa com un tema universal que es pot espigolar ací i allà fàcilment en literatura de qualsevol gènere i subgènere, però especialment en literatura juvenil. A tall d'exemple, recordem alguns amics i amigues, l'amistat dels quals es forja en les obres que apareixen fins a esdevindre'n, en molts casos, l'eix conductor.

Els sabríeu identificar i completar aquesta taula?

Imatge de la coberta	Títol de l'obra	Autor	Amics
			
			Tom Sawyer i Huckleberry Finn
		Sir Arthur Conan Doyle	
			

	<i>Manolito Gafotas</i>		
			
			Phileas Fogg i Passepartout
		Louisa May Alcott	
			Hans i Konradin

A banda d'aquestes obres, en destaquem d'altres més actuals en què el sentit de pertinença a un grup d'amics és essencial, per la qual cosa moltes d'elles comparteixen les aventures d'un club d'amics, d'una colla... Ací us en deixem algunes. Les heu llegit? En podríeu dir alguna altra que conegueu?

Lucky i L'anticlub, d'Àngel Burgas

El club dels quatre secrets, de Francesc Gisbert

La colla dels deu, de Joaquim Carbó

El zoo d'en Pitus, de Sebastià Sorribas

El club dels cinc i El club dels set secrets, d'Enid Blyton

L'Emil i els detectius, d'Erich Kästner

Diumenge al matí al peu del salze, de Dolors Garcia

Tots els detectius es diuen Flanagan, d'Andreu Martín i Jaume Ribera

Propostes didàctiques

La guerra dels botons és una novel·la trepidant sobre la vida d'una colla d'amics durant un moment determinat: l'agost de 1914. El protagonista, Patryk, i els seus amics tracten de sobreviure de la millor manera que poden a una guerra que no saben ni com s'ha iniciat, ni entre qui, ni per què. L'únic que tenen clar és que ells són al mig del foc i que els que ahir eren els seus amics demà són els enemics. Per fer front a la situació, els amics passen tota l'estona junts i s'inventen un joc en el qual els botons són protagonistes.

A més a més, per contextualitzar les activitats, en algunes d'elles hem recorregut a l'ús d'ícones que en palesen l'àmbit o la matèria. Així, hi trobarem les següents ícones, les quals us orientaran de quina matèria treballarem a partir de la lectura:

Icona	Matèria
	Anglès
	Socials
	Educació visual i plàstica
	Amistat
	Matemàtiques
	Tècnica literària
	Intertextualitat/ ABP

Finalment, per facilitar l'aplicació de la guia hem dividit la lectures en quatre parts. D'aquesta manera, les tasques a realitzar durant la lectura es relacionar amb els següents moments i capítols:

Capítols	Contingut
1-26	A. La vida sota control rus
27-56	B. L'arribada dels alemanys
57-65	C. La tornada dels russos
66-76	D. La guerra que mai no acaba

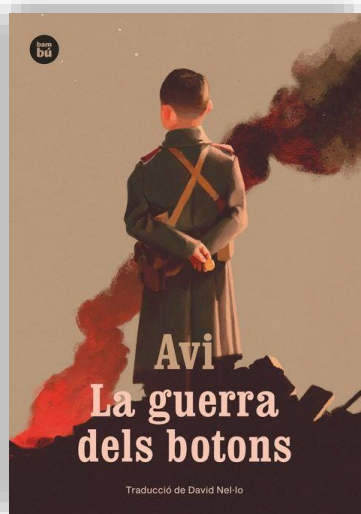

Abans de la lectura

1. La novel·la *La guerra dels botons* ens transporta a un món passat d'amistat, guerra, ingenuïtat i poder. Feu memòria i anoteu altres exemples de lectures o pel·lícules que hàgeu llegit o vist i que compten amb aquests ingredients.

TÍTOL	Tipus		Amistat	Guerra	Context
	escrita	audiovisual			
<i>De quan Hitler va robar el conill rosa</i>	X			X	Nazisme, exili

2. Fixeu-vos en la coberta de l'edició que teniu i amb el vostre company o companya feu-ne una descripció breu. Aventureu-vos a fer hipòtesis al voltant del tipus d'història que s'hi tractarà, els personatges o l'ambientació. Paeu atenció a l'objecte que té el nen a les mans.

3. Ara, pareu atenció al títol i tracteu de lligar-lo amb la descripció que acabeu de fer. Què pot implicar en relació amb el jove que apareix a la coberta? Us aventureu a dir en què consistirà la guerra dels botons?
4. Observeu ara la contracoberta i llegiu la sinopsi del llibre; a continuació responeu a les preguntes:

En Patryk té dotze anys i no ha vist gaire món més enllà del seu poble, a Polònia, ocupat pels russos. No hi passa mai res... fins al dia que els alemanys llancen una bomba a l'escola i esclata la Gran Guerra. Mentre el control del poble passa de mans d'una nació a una altra i els soldats estrangers arriben i marxen, un dels set amics de la colla, l'insensible i competitiu Jurek, s'empeca un repte ben perillós: qui robi el botó més valuós es convertirà en el rei.

Contracoberta de *La guerra dels botons* (Avi, 2021)

- a) Quina és l'edat i el nom del protagonista?
- b) Quants amics són a la colla?
- c) On es troba Polònia?
- d) Sabeu què és la Gran Guerra? Quins països hi van intervindre?

5. De fet, sembla que la importància de la Gran Guerra és cabdal en la novel·la, ja que fins i tot apareix al subtítol: *La guerra dels botons. Un relat de la Gran Guerra*, que podeu trobar a la pàgina tres. Així, en ambientar-se a principis del segle xx i durant la Gran Guerra, ens endinsarem en una novel·la històrica. Sabeu quins són els ingredients d'aquests tipus de novel·les? Feu a continuació una pluja d'idees. Podeu anar a [aquesta pàgina web](#) i a [aquesta altra](#) per obtindre'n informació.

Versemblança
narrativa

Novel·la històrica

6. Un dels ingredients que hem anotat abans és la “versemblança narrativa”. Sabríeu dir què entenem amb aquest terme?

7. Al fil de l'anterior pregunta, cal emfasitzar que el rigor o la fidelitat històrica no és un condicionant obligatori de les novel·les històriques. N'hi ha moltes que alteren el passat per fer-ne una paròdia o fer-lo més atractiu narrativament. D'aquestes variacions podem trobar subgèneres com ara la *ucronia* o la *distopia*. Busqueu informació i definiu aquests subgèneres. Després relacioneu-los amb algun llibre, pel·lícula o sèrie que conegueu.

	Definició	Exemples
Ucronia		
Distopia		

8. Com podeu veure a la coberta, l'autor de l'obra és Avi, un nom certament peculiar. Sabeu com es diu quan es fa servir un nom fals per amagar el vertader? En sabeu algun de famosos? Per què penseu que es fan servir?

9. Una vegada sabeu el terme cerqueu el nom vertader d'Avi. Per què penseu que l'utilitza? Entreu en la seua [pàgina web](#) en anglès i busqueu-ne la resposta.

10. Com podeu veure a la seua [pàgina web personal](#), l'autor ha publicat nombroses obres adreçades al públic juvenil. En el cas de *La guerra dels botons* la mescla del rerefons històric i dels protagonistes adolescents fa que tinga unes connotacions particulars. Escolteu, de veu del mateix Avi, i en anglès, l'anècdota a partir de la qual va construir la novel·la. Després feu un esquema amb la informació principal. Ací teniu [l'enllac](#) a l'àudio amb la transcripció.

11. Com hem dit, a banda de la història, un dels temes importants de la novel·la és l'amistat i la relació que s'estableix entre una colla d'amics.

- a) Amb el company o la companya, feu una pluja d'idees sobre l'amistat que ens ajude a definir-la.
- b) Expliqueu què és per a vosaltres un bon amic. Quines qualitats ha de tenir?
- c) Després escriviu la paraula AMISTAT en els idiomes que conegueu i compartiu-les en un núvol de paraules virtual.

12. L'amistat és un tema que segur que heu detectat en alguna cançó. En recordeu alguna que parle d'amistat? Us deixem a continuació la lletra de "[Compta amb mi](#)" de Txarango. Escolteu-la i després responeu a les preguntes que teniu a continuació.

Compta amb mi en l'últim sospir de la nit	I tu i jo, en una ciutat gelada
I en el primer alè del dia	Desfent la neu a dins dels teus llençols
Als teus llavis, quan badallis	I tu i jo, fins que se't curin les ales
Compta amb mi	Jo seré aquí espantant els teus malsons
Compta amb mi, quan s'oxidin els dies	Compta amb mi en els dies de lluita
I si la boira entela els vidres	I si l'esperança et descuida
Dels teus somnis, quan no els trobis	Als mals passos hi haurà uns braços
Compta amb mi	Compta amb mi

- a) En què es basa l'amistat que transmet la cançó, resumida en el títol "Compta amb mi"?
- b) Què vol dir la metàfora "hi haurà uns braços"?

13. A continuació podeu llegir dos poemes que parlen de l'amistat.

a) Joana Raspall va ser una poeta barcelonina que va escriure molts poemes adreçats a infants i joves. Un d'ells tractava, precisament, de l'amistat. Llegiu el poema en veu alta i després responeu les següents preguntes:

- Quina situació està descrivint el poema?
- Quines emocions experimenten els protagonistes?
- Quina seria la concepció de l'amistat que transmet el poema?

L'engruna de tristesa
que t'endevino als ulls,
quin mal vent l'ha sembrada?,
a quin jardí la culls?

T'allargo la mà estesa
per si vols venir amb mi.
Una pena amagada
també es pot compartir.

No cal que me l'expliquis;
no t'ho preguntaré.
El sol, sense preguntes,
escalfa, i ens fa bé.

Joana Raspall, "Amistat" en *Pinzellades en vers* (1998)

- b) Roc Casagran és un escriptor actual que combina la prosa i la poesia. La seua obra traspua un estil tendre i suggerent que li serveix per tractar temes quotidians que, de vegades, passem per alt. Escolteu-lo recitar el poema “L’abraçada que” [en aquest enllaç](#) (des de l’inici del vídeo fins al minut 01:43). A continuació, llegiu-lo vosaltres en veu alta i responeu a les preguntes que hi ha a continuació.

L’abraçada d’un llibre que t’abraça	l’abraçada tan simple d’estimar-se
des de l’inici,	per contradir el poder,
l’abraçada d’abans de començar	l’abraçada prohibida,
un espectacle,	la clandestina,
de desitjar-nos sort,	la perillosa,
l’abraçada intensíssima	l’agosarada,
de no et conec p’rò ja em caus bé,	la que ho esbotza tot,
l’abraçada que dura,	la tristor trista de l’abraçada que saps que és
l’abraçada que dura encara més,	l’última,
l’abraçada infinita,	la tristor insospitada de l’abraçada
l’abraçada tan curta	que ningú t’ha avisat que és la darrera,
que ja ha acabat,	l’abraçada que toca pell
l’abraçada consol,	i la que toca cor,
l’abraçada coixí,	l’abraçada que em deus,
l’abraçada de no,	l’abraça que és lluita i és somni,
encara no te’n vagis,	l’abraçada que escrius per tancar un mail
l’abraçada de l’últim moment d’un vis-a-	i que no és més que un mot
vis,	(p’rò fet i fet la vida són paraules
l’abraçada a l’andana d’un amor d’estiu,	i <i>abraçada</i> n’és una).
l’abraçada a l’aeroport d’un fill que marxa	
un segle a l’estranger,	L’abraçada que es fa poema
l’abraçada que es feien dos joves de	o el poema que se t’abraça
quinze anys	i et porta a passejar un estona
el dia que enterraven un amic,	

- Quina situació està descrivint el poema?
- Quines emocions experimenta el jo poètic a través de l'abraçada?
- Quin seria el possible sentit de l'amistat que transmet el poema?

14. Per acabar aquesta reflexió sobre l'amistat, visionarem un curt animat titulat *Partly Cloudy* (2009), el qual podreu trobar fàcilment si en feu una cerca a internet. Una vegada vist, feu les següents activitats:

- Resumiu en cinc línies el curtmetratge.
- Indiqueu els sentiments pels quals travessen els diferents personatges.
- Quina podria ser la moralitat?

Durant la lectura

A. La vida sota el control rus (capítols 1-26)

15. Per entendre l'argument d'aquesta novel·la de manera aprofundida és necessari conèixer els contextos espacials i temporals, és a dir, quan i on transcorre l'acció. La primera qüestió és fàcil, ja que l'autor mateix va incloure la referència temporal de quan transcorren els fets just abans del primer capítol: "AGOST DE 1914". Us deixem [aquest web](#) perquè pugueu respondre les preguntes que hi ha a continuació.

- a) Esbrineu quin conflicte bèl·lic es va iniciar aquell any.
- b) Indiqueu de quan a quan va tindre lloc.
- c) Per què es va produir aquesta guerra?
- d) En la novel·la, veurem que hi ha soldats de diferents països europeus. Quins van ser els dos bàndols enfrontats i com s'anomenaven?
- e) Amb quin tractat es va acabar la contesa?

16. Per il·lustrar els dos bàndols i els països que els donaven suport, feu servir el següent mapa polític mut de l'Europa el 1914. Escriviu-hi els països implicats, tot diferenciant-ne els bàndols (feu servir una llegenda per il·lustrar-ho clarament).

Europa el 1914. Font: <https://d-maps.com/>

- **17.** Ara compareu el mapa anterior de l'Europa del 1914 amb un de l'actual. Quines diferències hi trobeu quant a les fronteres polítiques?

Europa al 2023. Font: <https://d-maps.com/>

18. Ara que hem vist el context històric i temporal, caldrà que ens centrem en el poblet en el qual viu Patryk i la seua colla. Aquesta informació ens serà crucial per poder saber on viu i després esbrinar on es retrobarà amb els seus pares i cap a on es dirigiran. Llegiu primer aquest fragment i després responeu les preguntes que hi ha a continuació:

—Nosaltres a quin país som?

—Som a Polònia —va dir en Wojtex—. Això és el que diu mon pare.

En Makary va brandar el cap:

—Però això és Galítsia.

—És clar que pertanyem als russos, oi? —vaig fer jo.

—El país em pertany a mi —va dir en Jurek.

—Com vols que un país et pertanyi? —li va preguntar en Drugi.

—Els russos en són els amos —va dir en Raclaw—. Ho són des de 1795. Ho vaig llegir.

—I ells ens anomenen Vístula —va afegir en Makary.

—Però això no és just —va dir en Raclaw, tot posant-se bé les ulleres—. Això és Polònia. És el que us he dit abans, nosaltres no som el nostre propi país. (2021: 33)

En aquest diàleg entre els joves de la colla sorgeixen moltes incògnites respecte a la localització exacta del poble on transcorre.

- Tenen clar en quin país es troben els amics? Per què?
- Quines referències a països s'hi comenten?
- La Galítsia de la novel·la no té res a veure amb la Galícia de la península ibèrica. Busqueu informació sobre aquest territori històric i apunteu a quins països pertany actualment.
- Del que es desprèn de la conversa, els joves viuen sota domini de l'Imperi rus des de 1795. Com anomenaren els russos aquest territori segons el diàleg?

19. En general, la història moderna de Galítsia i de Polònia és molt convulsa en tractar-se d'un territori fronterer. Quines conseqüències d'aquest fet se'n poden derivar? Observeu aquest mapa i anoteu els països en els quals es va dividir Polònia el 1795.

Polònia al 1795. Font: Halibutt via Wikimedia Commons

20. Per tindre una idea aproximada de com devia ser la vida en aquesta part del món, mireu el següent [fragment](#) d'una versió del conegut musical de Broadway *El violinista a la teulada* (1964). Aquest musical s'ambienta en l'anomenada "demarcació jueva" o "zona de residència" per als jueus dins l'Imperi rus, la qual incloïa l'actual Polònia, Lituània, Bielorússia, Moldàvia, Ucraïna i les parts més occidentals de Rússia.

Després, responeu a les següents preguntes:

- a) Amb qui està parlant el protagonista del vídeo?
- b) Què li demana?
- c) Què us transmet aquest fragment respecte al tipus de vida que deu portar el protagonista?
- d) La forma de musical crea sensació d'alegria i optimisme perquè Tevye es faci ric. De quina manera veiem bruscament que tota il·lusió s'esvaeix al final del videoclip?
- e) Què opines de la creació d'aquella "demarkació jueva", la zona on només podien viure els jueus dins l'Imperi rus?

21. Queda clar, doncs, que el poble dels amics se situa en un territori fronterer, qüestió clau per a futures tasques en les quals haurem d'ajudar Patryk a trobar els seus pares. Llegim ara un fragment d'una altra novel·la, *El gran quadern* (1986) d'Agota Kristof, en la qual els protagonistes també viuen en la incertesa d'una zona de frontera durant la IIa Guerra Mundial:

La Mare surt de la casa amb una dona gran.

La Mare ens diu:

—Aquesta és la vostra Àvia. Us quedareu a casa seva durant un temps, fins que acabi la guerra.

La nostra Àvia diu:

—Pot durar molt de temps. Però els farà treballar, no pateixis. Aquí, els aliments tampoc no són gratuïts.

La Mare diu:

—Us enviaré diners. A les maletes, hi ha la roba d'ells. I al cartró, llençols i mantes. Porteu-vos bé, petits. Us escriuré.

Ens besa i se'n va plorant.

L'Àvia riu molt fort i ens diu:

—Llençols, mantes! Camises blanques, sabates de xarol! Us ensenyaré a viure!

Fem llengotes a la nostra Àvia. Ella encara riu més fort mentre es copeja les cuixes.

La casa de l'Àvia és a cinc minuts caminant de les últimes cases de la Ciutat Petita. Més enllà, solament hi ha la carretera polsosa, tallada ben aviat per una barrera. Està prohibit anar més lluny, un soldat hi fa guàrdia. Té una metrallera, uns prismàtics i, quan plou, s'aixopluga dins una garita. Sabem que, més enllà de la barrera, amagada pels arbres, hi ha una base militar secreta i, darrere de la base, la frontera i un altre país.

La casa de l'Àvia està envoltada per un jardí al fons del qual passa un riu i, més enllà, hi ha el bosc.

Al jardí, hi ha plantades tota mena de verdures i d'arbres fruiters. En un racó, hi ha una conillera, un galliner, una cort de porcs i una cabanya per a les cabres. Hem intentat pujar damunt el porc més gros, però és impossible mantenir-se a sobre. (2007: 14-16)

- a) Quina relació tenen els protagonistes (els bessons Claus i Lucas) amb la seua àvia?
- b) Què espera fer l'àvia dels nets?
- c) On s'ubica l'acció?

22. La colla d'amics del poble és la part essencial de la novel·la, la qual es veu condicionada pels estralls de la guerra. Són set amics d'entre onze i dotze anys que Patryk defineix com "un ramat de cabres boges" (2021: 9).

Per conèixer millor la colla, relacioneu la informació de la columna de l'esquerra amb la de la dreta: a una banda hi teniu el nom dels membres de la colla i a l'altra una característica d'ells.

LA COLLA	
Nom	Característica
1. Jurek	Era un nen gras i son pare era el carnisser del poble.
2. Patryk	Era escolanet i volia fer-se capellà.
3. Raclaw	Era el més menut de tots i feia moltes preguntes.
4. Makary	Portava ulleres i llegia llibres. Son pare era l'advocat del poble.
5. Wojtex	El pedrís.
6. Drugi	És el narrador i sempre segueix Jurek, encara que no li agraden les seues decisions.
7. Ulryk	Era menut però el que més corria.
8. Punt de trobada	Viu amb la seua germana i són molt pobres.

23. Però, què feien els amics? Llegiu aquest fragment per recordar-ho:

Corríem pels voltants del poble, vagàvem pels camps, robàvem fruita, xutàvem una pilota gastada amunt i avall del carrer, jugàvem a amagar-nos o entràvem i sortíem de casa de l'un o de l'altre, compartint notícies. [...] Però això no tenia cap importància. Nosaltres set sempre ho fèiem tot plegats. (2021: 9-10)

- Sembla que la unió és la regla principal d'aquest grup d'amics. Us sentiu identificats amb això?, compartiu alguna d'aquestes aficions amb la vostra colla d'amics?
- Busqueu altres moments dels capítols 2, 6 i 7 en què el narrador faça referència a altres activitats que feien junts.

- c) En grups de quatre, redacteu un decàleg amb les regles per al bon funcionament d'una colla d'amics.

**LA COLLA
D'AMICS**

DECÀLEG DE L'AMISTAT

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

24. Fixem-nos ara en el narrador de la història.

a) Copieu un parell de formes verbals i digueu si estan escrits en primera, segona o tercera persona.

b) Penseu quin és el punt de vista dels fets que s'expliquen, ja que totes les accions que coneixem estan narrades a partir de les seues vivències i experiències amb els altres.

c) Qui és el narrador de la història? Tria l'opció correcta:

- El narrador és un dels protagonistes.
- El narrador és un testimoni dels fets, però no hi participa directament.
- El narrador és algú que ho sap tot i no participa en el relat.

25. Ara que hi hem reflexionat, fixeu-vos en la següent taula i identifiqueu el tipus de narrador concret de la novel·la.

Narrador extradiegètic (extern)		
El narrador està situat fora de la història i no és cap personatge de la història. Sap tot o gairebé tot del que es diu o es pensa.		
Narrador omniscient	Narrador quasi omniscient	Narrador equiscient
És el més comú. Té una visió global de tots els personatges i ho sap tot d'ells. Utilitza la 3a persona.	Només sap el que veu i sent. No pot transmetre el pensament dels personatges, com una càmera de vídeo.	Sap el mateix que els personatges.
Narrador intradiegètic (intern)		

Narrador protagonista	Narrador testimoni
<p>S'anomena també autodiegètic i és aquell que explica la pròpia història en 1a persona.</p>	<p>Transmet la història de manera subjectiva, però no n'és el protagonista.</p>

- 26.** En la narració de Patryk observem una mena de fixació pel personatge de Jurek, ja que hi ha molts episodis que se centren en la relació entre els dos. Com definiries aquesta relació a partir del fragment següent?

Quan ara hi penso, veig que en Jurek i jo érem com dos cans de la mateixa gossada. De vegades fèiem voltes l'un al voltant de l'altre, remenant la cua. D'altres, ens grunyíem, com havíem fet a les ruïnes. Dit d'una altra manera, érem amics, fins i tot molt bons amics, però al mateix temps també érem rivals. Però no us penseu que ell o jo —o ningú altre— en parlés. O entengués per què era així. Senzillament era així. (2021: 15)

- 27.** A continuació, descriu totes les característiques físiques i psicològiques de Jurek i Patryk que apareixen en aquests primers capítols. Us deixem un fragment perquè us siga més fàcil:

El més curiós, però, és que tot i que en Jurek i jo érem amics, tots dos érem molt diferents.

Teníem dotze anys, però jo era més alt, més ceapat.

Ell tenia els cabells llargs i castanys, la cara allargada, els ulls blau pà·lid.

Jo tenia els cabells rossos, tallats curts, la cara rodona, les orelles grosses i, en general, era de bon acontentar.

Els pares sempre em deien que havia de ser amable amb la gent.

Com que els pares d'en Jurek s'havien mort feia molt de temps, ell vivia amb la seva germana de divuit anys. Nosaltres, els altres nois, la trobàvem molt bonica. Ell tenia una altra germana, però s'havia casat i havia deixat el poble. Jo no tenia ni idea d'on vivia.

El lloc on vivia en Jurek i la seva germana era una mena de barraca d'una sola peça, al final d'un carreró estret, als afores del poble. Era un casinyot que queia a trossos.

Els pares i jo vivíem en una casa de fusta de tres habitacions, en un carrer estret a la vora del centre del poble. Teníem una habitació principal, on hi havia el llit dels pares cobert amb un edredó de plomes [...]

La germana d'en Jurek rentava la roba per als soldats russos que vivien a l'antiga caserna que hi havia a ponent [...]

El meu pare era carreter; construïa i reparava rodes de carro de fusta [...]

A l'escola jo era un bon deixeble. I en Jurek? Tothom sabia que ell era el pitjor. (2021: 16-18)

	Patryk	Jurek
Trets psicològics		
Trets físics		

28. Ara que hem vist les característiques generals de la colla, cal recordar que tenia una única regla. Quina era? Vosaltres en teniu alguna al vostre grup d'amics i amigues?

29. Precisament, la regla anterior serveix per poder suportar la gran quantitat de reptes que es proposaven els uns als altres contínuament. El primer repte significatiu apareix al capítol 9, quan Jurek roba un botó dels uniformes dels soldats russos.

Recorda breument com Jurek roba el botó i com esperona els seus amics perquè facen el mateix.

30. Llegiu aquest fragment i comenteu per què Patryk accepta el repte d'aconseguir un botó com el de Jurek. Us ha passat també alguna cosa de l'estil amb el vostre grup d'amics? Us heu sentit empesos a fer alguna cosa que no volíeu?

I jo volia de debò un botó rus? Potser no. O... de fet, potser sí. Hi havia alguna cosa especial en la manera que en Jurek m'esperonava. Si no hi accedia, era com si ell ja hagués guanyat la juguesca. I llavors, ell xalava de valent. Vet aquí la raó per la qual jo volia demostrar que valia tant com ell. Així el faria callar.
(2021: 42)

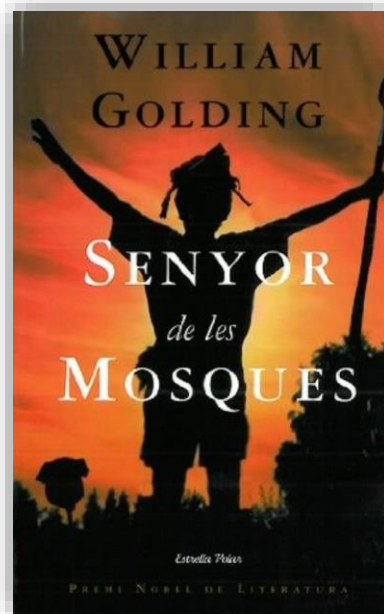

31. De fet, els reptes i desafiaments són una constant en molts grups d'amics per veure qui és el més capaç de fer certa cosa. El filòsof grec Aristòtil va considerar que l'amistat sincera s'ha de posar a prova, cosa que veiem que es fa repetidament en la novel·la. En aquest sentit, el repte més important que es narra és el concurs que inventa Jurek per posar a prova els seus amics. En què consisteix?

- 32.** En aquest sentit, en moltes obres de literatura trobem aquest tipus de reptes entre els protagonistes per desafiar-se o per posar-se a prova els uns als altres i dirigir la colla. Llegiu aquest fragment del clàssic *El senyor de les mosques* (William Golding, 1954) i decideu en què consisteix el desafiament que es planteja.

Ralph es va moure impacientment.
—Aquests bastons són de fusta. No siguis ximple.
Jack li adreça una rialleta burleta.
—Tens por?
—És clar que en tinc. Qualsevol en tindria.
—Va girar-se cap als bessons, desitjós d'ésser tranquil·litzat, però sense esperança.
—Suposo que no ens preneu el pèl...
La resposta fou massa emfàtica perquè poguessin dubtar-ne.
El Porquet agafà el cargol.
—No podríem... en certa manera... quedar-nos aquí? Potser la bèstia no ens atansarà.
Si no hagués estat per la por que algú els podia estar espiant, Ralph li hauria fet un crit.
—Quedar-nos aquí? Deixar-nos acorrallar en un trosset d'illa, sempre vigilant? D'on trauríem el menjar? I el foc, què?
—Posem-nos en marxa. I què me'n dius, dels petits?
—Que se'n vagin a la merda. (2016: 118)

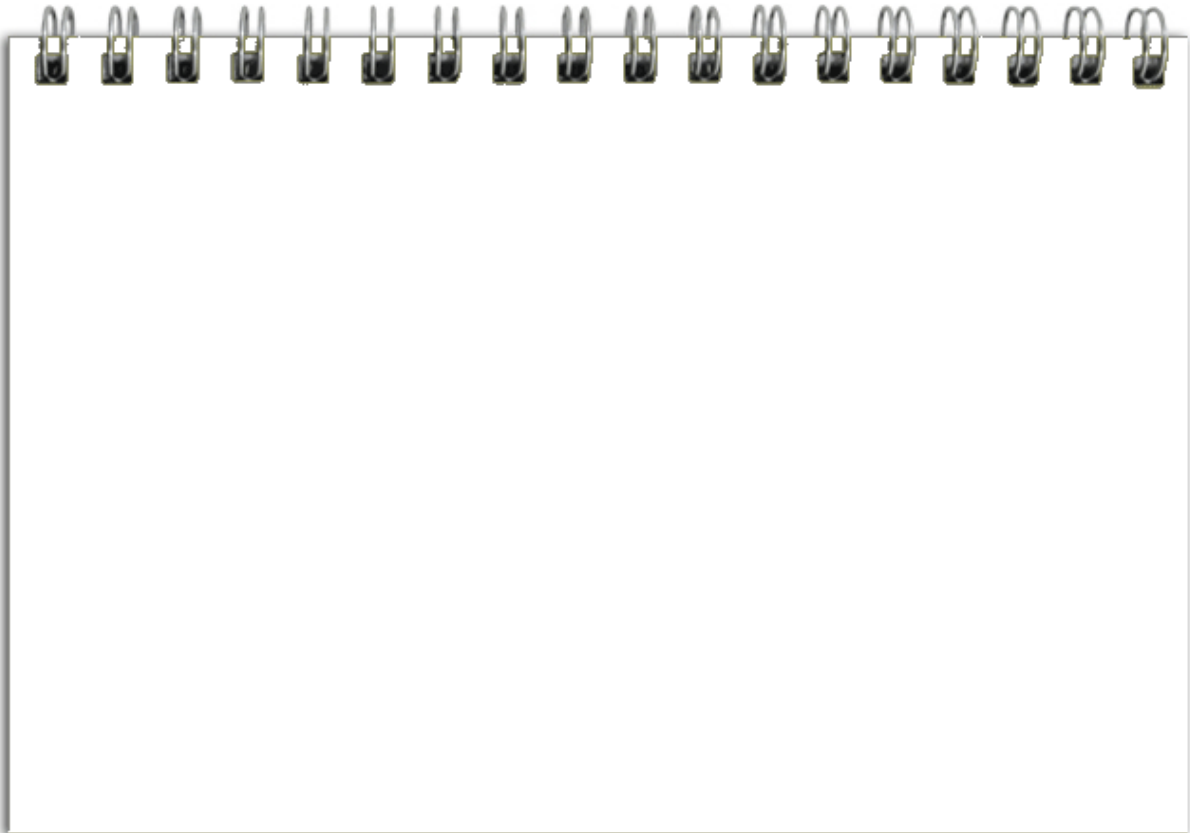
- 33.** La vida quotidiana dels amics es veu truncada per l'arribada de la guerra al seu poble. Com descriu Patryk aquell aeroplà que veu per primera vegada i que deixa caure una bomba a l'escola del poble? A més, era l'escola realment l'objectiu de la bomba alemanya?

- 34.** Què implica que l'escola siga destruïda i que el professor Szujksj mora en el bombardeig?

35. Ara feu un dibuix de l'aeroplà d'acord amb les indicacions que proporciona Patryk al final del capítol 3.

36. La capsa dels tresors. Un dels objectes més preuats de Patryk és una capsa on guardava “un grapat de coses especials” (2021: 18). Quines coses hi guardava al principi de la història i què us pareixen? Després imagineu que teniu una capsa com aquella i decidiu quatre objectes que hi tindríeu vosaltres. Compartiu la informació amb el vostre company o companya.

37. Ara que sabeu què hi tenia Patryk, penseu en un cinquè objecte valuós i preuat que guardaríeu a la vostra capsa. Feu-ne, individualment, una descripció amb els següents requisits:

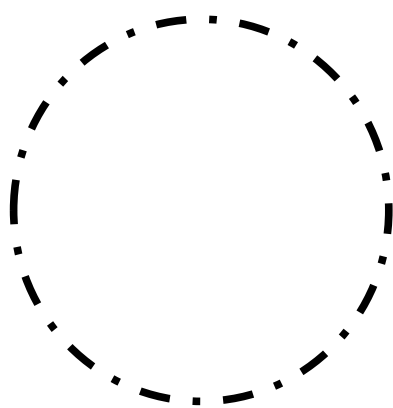
- ✓ no heu d'anomenar l'objecte.
- ✓ ha de ser quelcom amb un significat.
- ✓ llegiu la descripció a un company o companya i aquest haurà d'endevinar-lo.
- ✓ ha de tindre sis línies d'extensió.

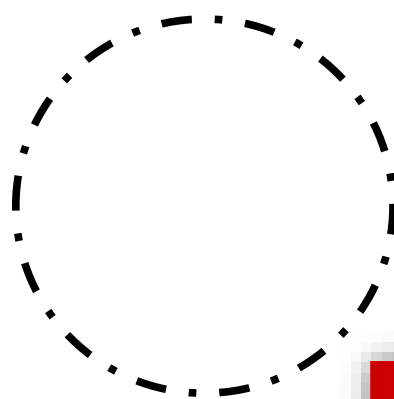
38. Al final d'aquesta secció del llibre, els amics s'han escarrassat per aconseguir botons dels uniformes dels soldats russos i tractar de guanyar el concurs dels botons de Jurek. Busqueu les descripcions dels botons que agafen Jurek i Patryk i dibuixeu-los a continuació:

Els botons russos

1r botó: Jurek

2n botó: Patryk

39. En aquest primer dia de concurs, tots els amics aconseguixen un botó rus. Com s'ho fan per tindre'n un?

40. Quin és el premi que rebrà el guanyador del concurs?

B. L'arribada dels alemanys (capítols 27-56)

41. Els russos se'n van i arriben els alemanys. Com és la seua arribada i com reacciona el poble?

42. Però, què significa realment per a la colla d'amics l'arribada dels alemanys?

43. La novel·la ofereix molts detalls dels espais, personatges i objectes que hi apareixen. En aquest sentit, la descripció és un dels aspectes que més destaquen de la lectura pel que fa a la tècnica literària. Llegiu aquest exemple de la descripció dels soldats alemanys:

Tots portaven un casc marró amb una punta punxeguda al capdamunt amb el número 136 en vermell. Duien botes de mitja canya i un cinturó de cuir marró, amb unes petites cartutxeres enganxades. Cadascú portava el fusell amb la baioneta penjat a l'esquena.

Tots feien una cara tibada, la mirada sempre endavant. No vaig veure ni un somriure ni una ganyota, i *brandaven els braços en perfecte compàs*. **El ferm trip-trap** dels peus damunt de les llambordes del carrer era ben marcat i precís. Tota la tropa es movia **com un enorme centpeus**; orgullosa i molt més imponent que la tropa russa. (2021: 95)

- Es tracta d'una descripció objectiva o subjectiva? Justifiqueu la resposta.
- Una característica de les descripcions és l'ús d'adjectius per precisar els trets del que es descriu. Assenyaleu en aquesta descripció dels soldats els adjectius que hi apareixen.
- Igualment, en una descripció literària com aquesta és habitual trobar figures retòriques. Sabríeu dir quines figures retòriques són les expressions següents del fragment?

"el ferm trip-trap"

"com un enorme centpeus"

"més imponent que la tropa russa"

- d) Fixeu-vos en les frases subratllades del fragment anterior. Llegiu-les en veu alta i penseu què us transmet la sonoritat d'aquestes paraules en relació amb el contingut del fragment.

44. Ara us toca a vosaltres fer una descripció col·laborativa. En parelles feu una descripció en vuit línies d'algun personatge secundari de la novel·la (és a dir, excloent Patryk i Jurek): un farà la descripció física i l'altre la psicològica. Això sí, ha de ser subjectiva!

45. Una vegada hàgeu acabat la descripció, tractarem de millorar-la.

- a) Repasseu els adjectius que heu emprat i canvieu-los per d'altres de més precisos o més rics literàriament. Podeu consultar [aquesta llista](#) d'adjectius molt útil, així com aquest diccionari de [sinònims](#).
- b) A més, també cal que hi incorporeu un parell de figures retòriques que facen més literària la descripció. Podeu escollir-ne alguna d'aquestes: metàfora, comparació, hipèrbole, personificació, enumeració.

46. Per acabar aquesta reflexió sobre la descripció, llegiu un fragment d'una de les grans veus de la literatura catalana, Mercè Rodoreda. Aquest fragment del conte "El riu i la barca" és molt ric quant al llenguatge literari per descriure un paisatge de ribera a l'alba.

"El bosc baixava fins al riu en pendent, però el riu no es veia perquè el tapaven les herbes altes i un rengle de salzes molt vells. Un ocell va cridar: una garsa cap al cel, per damunt dels arbres. Una altra la va seguir amb el plomatge blau de tan negre i amb les puntes de les ales més blanques que la sal. Vaig travessar el bosc, encara gris d'alba, quan les olors de les herbes violentes es començaven a barrejar. L'aigua brillava taçada d'ombra i de llum. El primer raig de sol filtrat per entre les branques moria sobre l'aigua i tornava a néixer al fons, indecís, en una teranyina blanca. Acabat el rengle dels salzes es dreçaven els joncs. La riba estava coberta d'herba. Vaig trobar la barca darrere d'un matoll esquitxat de boles de color de foc, com un incendi glaçat". (2020: 70)

- 47.** En aquesta segona part, el concurs de botons acaba degenerant per l'obsessió per aconseguir-ne. Els amics no semblen ser conscients de l'espiral de violència en què la juguesca de Jurek els ha involucrat. Un bon exemple d'això és com aconsegueix Patryk el botó del soldat oficial que s'allotja a sa casa. Resumiu aquesta escena en cinc línies.
- 48.** D'aquesta manera, la colla d'amics tracta d'aconseguir botons a tot preu, corrent riscos i sense cap mirament. En un primer moment, els amics robaven els botons d'uniformes estesos o d'un carro de roba tirat. Ara, però, Jurek n'agafa un de soldats morts dins d'un esvoranc (2021: 149) i Patryk, un altre d'un soldat anglès mort (2021: 187). Quina opinió us mereixen aquestes accions?
- 49.** El creixent perill per aconseguir botons va unit a la intensificació de la guerra. Completeu aquesta graella amb la informació que hi manca pel que fa a fets que mostren, per una part, els perills als quals s'enfronten els nens i, per una altra, accions que exemplifiquen l'escalada bèl·lica.

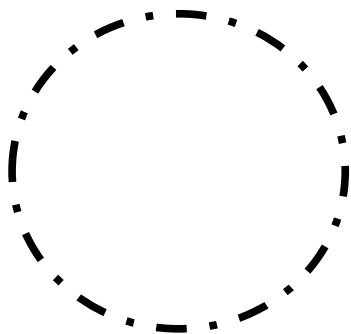
Perills que experimenten els amics	Intensificació de la guerra
Drugi és apallissat mentre _____ . (cap. 41)	Els russos incendien _____ . (cap. 35-36)
Els amics van al _____ . (cap. 44)	Hi ha _____, en la qual moren molts soldats alemanys. (cap. 38)
La colla agafa _____ de soldats morts. (cap. 44)	Els amics són utilitzats _____ .
Ens assabentem que Drugi _____ . (cap. 50)	Els _____ fan una emboscada als alemanys. (cap. 53-54)
Els russos enxampen _____ i els empren com a esquer per a una emboscada als alemanys. (cap. 47)	En _____ hi moren molts soldats. (cap. 53-54)
Els alemanys obliguen els amics a portar-los al bosc, amb _____ al davant. (cap. 53-54)	Els alemanys es batien en retirada i els _____ els persegueixen. (cap. 55)
Raclaw és _____ durant la batalla. (cap. 55)	

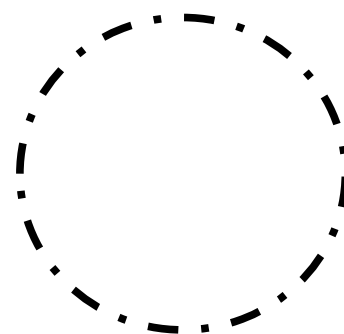
50. En aquests capítols la colla d'amics aconsegueix botons de soldats alemanys, austríacs i anglesos. Busqueu les descripcions dels botons que agafen Jurek i Patryk i la resta d'amics i dibuixeu-los a continuació:

Els botons alemanys

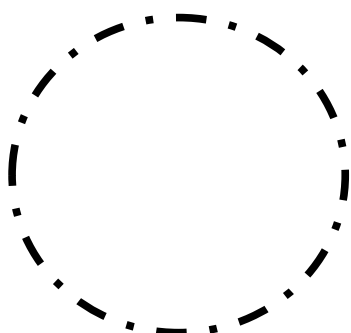
1r botó alemany: Patryk

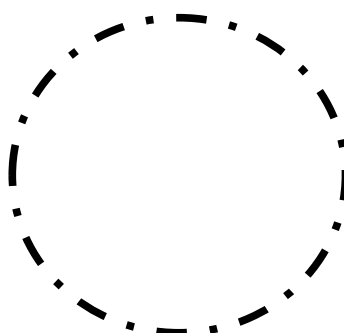
2n botó alemany: Makary

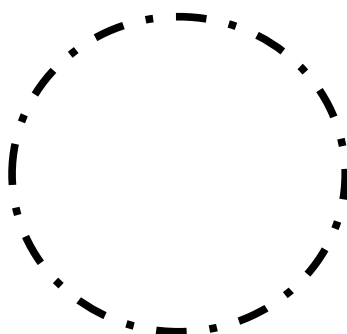
3r botó alemany: Jurek

4t botó austríac: Jurek

5è botó anglès: Patryk

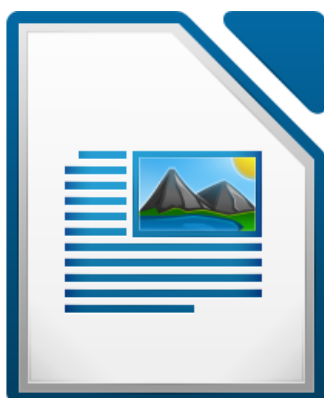
51. En aquests capítols es fa evident la pressió per seguir els reptes que marca Jurek. Aquest es converteix en el líder de la colla i el seu ego porta els amics cap a la destrucció. En aquest sentit, hi abunden les reflexions i contradiccions de Patryk perquè no vol acceptar les propostes arriscades de Jurek, però sempre acaba fent-ho. Llegiu aquest exemple i després responeu a les preguntes:

Em vaig proposar que ara més que mai havia de protegir els meus amics d'aquell joc poca-solta dels botons. "He de ser més llest", vaig pensar.

Però també hi vaig anar. (2021: 144)

- a) Penseu que Patryk actua bé seguint Jurek o s'equivoca en l'intent continu per evitar que Jurek siga el rei dels botons?
- b) Us heu trobat en una situació semblant en la vostra colla d'amics, és a dir, fer alguna cosa per la pressió d'algú o alguns dels vostres amics o amigues?

52. Jurek és, per tant, un líder que influencia la resta perquè participen en el concurs dels botons i proclamar-se així, ell mateix, el rei dels botons. En la societat actual podem veure que "influenciar" és un acte molt estès, i, fins i tot, hi ha gent que s'hi dedica. Penseu-ne exemples amb el vostre company o companya i després redacteu un article d'opinió en deu línies, que apareixerà a la revista de l'institut sobre aquest tema.

C. La tornada dels russos (capítols 57-65)

- 53.** El poble que apareix cap al final de la novel·la no té res a veure amb el de l'inici. La destrucció progressiva d'aquest es fa palesa a causa dels estralls de la guerra. Llegiu aquest fragment i contrasteu-lo amb la descripció que se'n feia a l'inici.

Durant la guerra

Va ser quan vam arribar als afores del poble per la banda de llevant, que vaig veure els primers senyals de lluita i destrucció. Els vidres de les finestres esmicolats, les portes trencades. Hi havia forats a les parets dels edificis. Dos s'havien esfondrat i semblaven uns enormes nius d'ocell aixafats. Els habitants del poble eren enmig d'aquella escampadissa, i amb una mirada plena de tristesa, furgaven entre el fustam destrossat. (2021: 194)

Abans de la guerra

Vaig néixer al poble i hi havia viscut tota la vida. No era gens gran. Devia tenir unes cent cases de fusta i de maons. Cap dels edificis era gaire gran, a excepció de la casa de tres pisos on vivia el jutge. M'imagino que al poble hi devien viure unes mil persones, quasi totes pobres. [...] El carrer gran, al centre del poble, era de llambordes. Des d'allí sortien una sèrie de carrers i carrerons. Com que eren de terra, quan plovia s'omplien de fang, i a l'hivern, de neu bruta i enganxosa. (2021: 25)

- Anoteu els adjectius i substantius en cada paràgraf que ens ajuden a entendre l'estat de destrucció i de normalitat en cada paràgraf.
  - Com se sentiria Patryk en veure el seu poble destruït? Escriviu un paràgraf de cinc línies en què Patryk reaccione en descobrir el seu poble destruït.
- 54.** Els russos aconsegueixen recuperar el poble gràcies a una emboscada que paren als alemanys. Recordeu en què consistia i quin paper va jugar en aquesta la colla d'amics?

55. Durant la lectura podem percebre un llenguatge molt viu i sensorial que aporta molt de realisme a l'acció. Entre altres característiques, destaquem l'ús de moltes onomatopeies per reflectir els sons. Completeu la següent taula amb el possible so que pugui expressar cada onomatopeia.

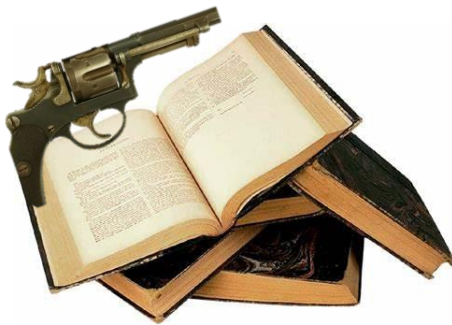
Onomatopeia	So
Gloc-gloc	
Quiquiriquic	
Crac, crac, crac	
Pam, pam	
Cling	
Nyec	
Trip-trap	
Clec	

D. La guerra que mai no acaba (capítols 66-76)

56. Feu els següents mots encreuats en què trobareu paraules relacionades amb el context polític i de guerra. Podeu fer-los en línia en [aquest enllac](#).

57. En un moment de la novel·la, Patryk agafa una pistola d'un soldat anglès mort. Això ho fa de manera impulsiva, sense saber si està carregada i sense saber-la utilitzar. De fet, la possessió de la pistola li suposa un maldecap per si l'inxampen, per la qual cosa acaba guardant-la en la seua capsa dels tresors. En l'argument d'una novel·la quan apareix un element rellevant, normalment ha de tindre una implicació en l'acció, com la pistola. En literatura això s'anomena "l'arma de Txèkhov".

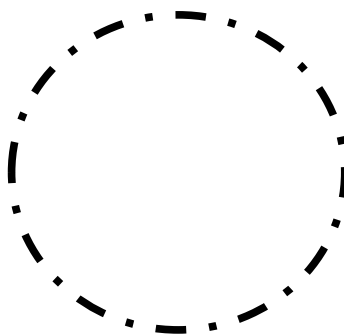

- Feu una cerca a internet i definiu el concepte literari de "l'arma de Txèkhov".
- Resumiu els dos moments de la novel·la en què s'acaba utilitzant l'arma: qui la utilitza, per què, què i com ocorre?

58. Cap al final de la novel·la els alemanys marxen del poble cap a ponent, mentre que se n'exilia molta gent, entre ells Raclaw. En canvi, hi retornen els soldats russos, així com francesos i cosacs. La nova situació no fa aturar el concurs dels botons, sinó que, al contrari, esperona Jurek per decidir-ne el guanyador a partir dels nous botons que veuen als uniformes dels francesos i cosacs. Però la juguesca cada vegada és més violenta i irracional, fins al punt que ens assabentem que Wojtex també ha mort. Recordeu què va passar?

- **59.** El detonant del final de la novel·la té a veure amb l'arribada dels cosacs i l'admiració que provoquen els seus botons en Jurek, Patryk i Makary. Podríeu dibuixar-los?

El botó cosac

- 60.** De nou, la degeneració del concurs dels botons torna a fer-se més evident i Jurek porta fins a les últimes conseqüències l'obsessió per convertir-se en el rei dels botons. La guerra i el concurs dels botons van de bracet pel que fa a l'augment de la destrucció. Relacioneu les següents accions segons es tracten de perills en què incorren els amics o d'exemples d'intensificació de la guerra.

Wojtex és afusellat.	La família de Raclaw i Wojtex s'exilien.
La casa de Patryk es crema.	Tres aeroplans alemanys bombardegen el poble.
Destrucció del pont riu.	Jurek mata un soldat cosac.
Makary és assassinat per Jurek.	La família de Patryk s'exilia.
Tot el poble es converteix en ruïnes.	

Perills que experimenten els amics	Intensificació de la guerra

- 61.** Una de les imatges més punyents de la novel·la la trobem a l'últim capítol (76), quan arribem al punt àlgid de la barbàrie de la guerra i del concurs. Es tracta de la descripció del pedrís del sortidor destruït per les bombes:

Vaig constatar que havia quedat reduït a un munt de runa. El broc de ferro amb les rodes per bombar l'aigua estava tot abonyegat i havia caigut a terra. Vaig veure que la canonada sobresortia, i que de dins encara en sortia un rajolí d'aigua. Era com si la terra sagnés. (2021: 257)

Quin significat té el pedrís per a la colla? Què simbolitza la destrucció d'aquest pedrís?

- 62.** Finalment, la descripció de la barbàrie es completa amb la presència de Jurek damunt de les runes del pedrís, la qual representa l'última imatge que veu Patryk abans d'abandonar el poble. Llegiu-ne la descripció i compareu-la amb la coberta del llibre. Hi ha alguna diferència entre ambdues imatges?

Mentre m'ho mirava em vaig quedar estupefacte en veure una figura que s'enfilava dalt del munt de runa. El vaig reconèixer a l'instant: era en Jurek. [...]

Mentre el mirava, va alçar una mà enlaire. La lluna feia prou claror per veure que el que tenia a la mà dreta era alguna cosa lluenta, fins i tot amb aquella llum tan migrada. No hi havia dubte: era un dels botons cosacs amb la calavera i els ossos encreuats.

Amb l'altra empunyava la vara.

Amb els braços ben estirats cap al cel, i sense dirigir-se a mi ni a ningú altre, va cridar:

– Mireu-me tots! Soc el rei! En Jurek el Valerós! El rei de tot! (2021: 257)

Després de la lectura

63. La llengua és molt important i al llarg de la lectura heu anat trobant moltes expressions i frases fetes de les quals deveu haver deduït el significat. Us proposem que relacioneu ambdues columnes. Podeu consultar el diccionari [Rodamots](#).

Modismes/frases fetes	Significat
1. Seguir la veta (2021: 11)	a. Estar ben llest, ja no tenir remei, ja no poder escapar-se d'una cosa desagradable.
2. Tallar el bacallà (2021: 33)	b. Anar-se'n.
3. Beure oli (2021: 50)	c. Facilitat amb què una persona fa una determinada cosa.
4. Ser curt de gambals (2021: 57)	d. Ocórrer una desgràcia.
5. Tocar el dos (2021: 58)	e. Haver-se d'aguantar algú d'alguna cosa que el perjudica.
6. Muts i a la gàbia (2021: 81)	f. Poc intel·ligent, curt de comprensió.
7. Bufar i fer ampolles (2021: 115)	g. Imposar silenci.
8. Passar-ne una de grossa (2021: 17)	h. Manar, tindre el control d'alguna cosa.
9. Posar-s'hi fulles (2021: 150)	i. No contrariar-lo en allò que diu o que fa; donar-li conversa.

64. Seguint amb l'activitat anterior, en la nostra llengua hi ha diverses frases fetes que prenen el botó com a idea central. Fixeu-vos en aquestes expressions i tracteu d'esbrinar-ne el significat. Després poseu en comú les vostres hipòtesis i, finalment, contrasteu-les en el [Diccionari Català-Valencià-Balear](#).

Expressió	La meua hipòtesi	El significat real
No valer un botó		
De vint-i-un botó		

65. El significat del terme *botó* que primer us ve al cap segurament és el de la peça redona per cordar la roba. Ara bé, després d'haver llegit l'obra, potser aquest significat haja canviat.

Com bé sabeu, els textos literaris es nodreixen de recursos que atorguen als textos un estil més estètic, més suggerent. En aquest cas, hi trobem una al·legoria en relació amb la presència continuada dels botons en la novel·la. Heu sentit mai aquesta paraula? Si no sabeu què vol dir, consulteu aquest enllaç i apunteu-ne la definició. Després, expliqueu què simbolitzarien els botons al final de l'obra.

Significat literal	Sentit figurat
Botons	

66. A banda de les figures retòriques, una altra tècnica de redacció pròpia d'un text literari és el suspens o la intriga per captar l'atenció del lector. En *La guerra dels botons* hi trobem molts capítols, setanta-sis en concret, per la qual cosa han d'estar ben plantejats per mantindre el nostre interès. Llegiu aquest fragment i decidiu per què desperta la nostra curiositat; després, penseu on ha aparegut, al principi, a la meitat, o al final del capítol.

I jo volia de debò un botó rus? Potser no. O... de fet, potser sí. Hi havia alguna cosa especial en la manera que en Jurek m'esperonava. Si no hi accedia, era com si ell ja hagués guanyat la juguesca. I llavors, ell xalava de valent. Vet aquí la raó per la qual jo volia demostrar que valia tant com ell. Així el faria callar. (2021: 42)

67. Aquesta tècnica de deixar en suspens l'acció també apareix sovint en cinema o en sèries de capítols curts, al final dels quals de vegades apareixen allò de "Continuarà..." o "*To be continued*". En grups de quatre, recordeu algun exemple literari, audiovisual o del dia a dia en què es faça això?

68. Per últim, busqueu en la novel·la un altre exemple de final en suspens i copieu-lo. Després, llegiu-lo en veu alta a classe.

69. Al final de la novel·la les tropes alemanyes bombardegen el poble dels amics i tot es sumeix en el caos. La casa de Patryk crema i el protagonista deambula buscant els pares i confús per les morts de Makary i del soldat cosac. Finalment, troba a terra del taller de son pare un paper que diu:

On ets?
Hem marxat cap a ponent.
T'esperarem a la cinquena fita.
Vine! (2021: 256)

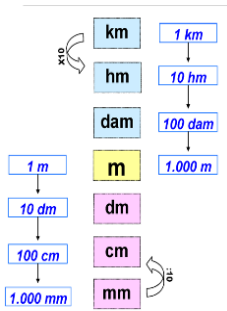
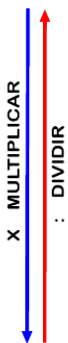
- a) Quina direcció és “cap a ponent”? Podeu consultar una rosa dels vents per esbrinar-ho.
- b) Quants dies havia dit el pare de Jurek que s’esperarien a la cinquena fita?

70. A l’últim paràgraf de l’obra sabem que Patryk es va poder retrobar amb els seus pares. Ho interpreteu com un final feliç?

71. Amb la informació que tenim, calculeu els següents problemes pel que fa al retrobament de Patryk amb la seua família. Esbrineu el següent:

- a) Quan Patryk va passar per la tercera fita portava caminats 60 quilòmetres. Quants quilòmetres va recórrer quan va arribar a la cinquena i última fita?
- b) Resulta que Patryk no va arribar a aprendre totes les unitats de longitud a escola, ja que l’arribada de la guerra ho va impedir. Convertiu els quilòmetres resultants que va recórrer a metres.
- c) A més, quan va passar per la tercera fita, el rellotge de Patryk es va espatllar. Si quan estava a la primera fita portava caminant 7 hores, quantes hores portarà quan arribe a la cinquena fita? Si hem de considerar que va fer un descans de 10 hores en tot el trajecte, va arribar abans de 48 hores a retrobar els seus pares, tal com li havien dit?
- d) Com que el rellotge se li va espatllar, Patryk es va desorientar. Si va eixir a les deu de la nit del seu poble, a quina hora es va retrobar amb els seus pares?

72. Una vegada que sabeu on s'ha trobat la família, ara també caldria esbrinar de quin poble va eixir, ja que en la novel·la no s'esmenta en cap moment. Això ajudarà Patryk a ubicar-se i poder seguir endavant. Ara bé, el jove ha quedat traumatitzat i no en recorda el nom. Afortunadament, sí que guarda en la ment aquesta imatge que hi havia al seu poble. Seríeu capaços de dir quin era el seu poble a partir d'aquestes dades?

73. Ara que sabeu el seu origen cal que ajudeu Patryk i la seua família a descobrir el seu destí i cap a on s'encaminen. Així acaba Patryk la novel·la: "Vam reprendre el camí cap a una ciutat amb un nom que jo no sabia." (2021: 258). Amb la informació que teniu i amb l'ajuda del següent mapa, decidiu a quina ciutat europea es podrien haver dirigit, tenint en compte que es desplacen a peu. Després, valoreu les següents dades:

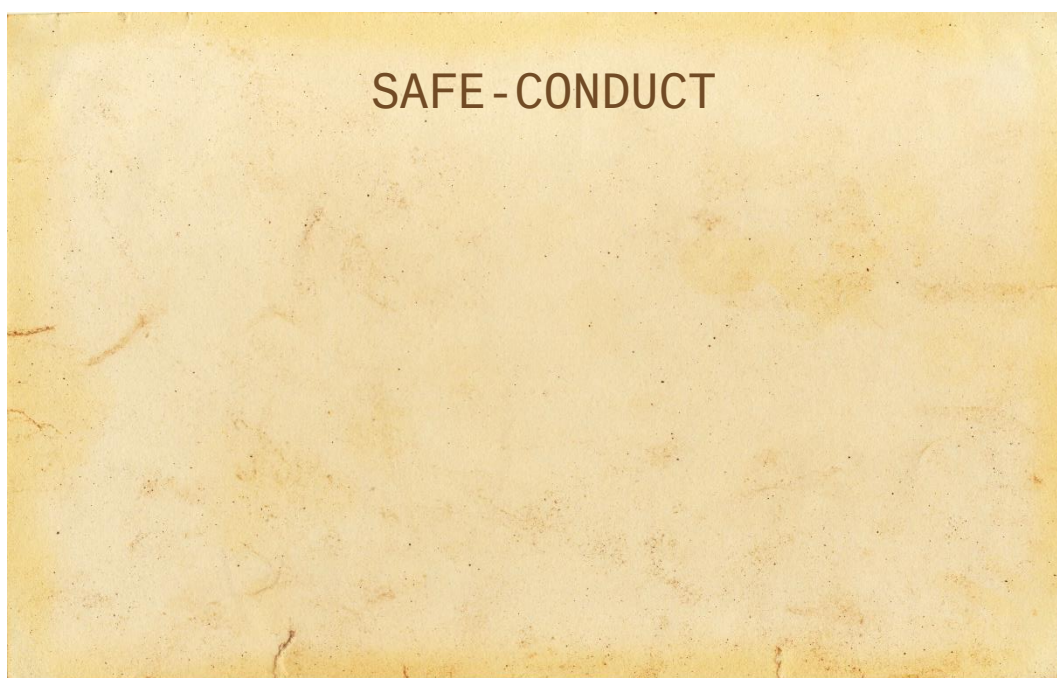
- Quant de temps triguen a arribar-hi.
- Quants quilòmetres recorren.

Fronteres de Polònia durant la Primera Guerra Mundial

74. De camí a la nova ciutat, la família es troba amb diferents entrebancs a causa dels nombrosos controls militars que troben. Per sortejar-los, cal que porten un salconduit. Sabeu què és? Imagineu-vos que sou un periodista compromès i que voleu ajudar la família amb un salconduit falsificat. Redacteu-lo a continuació amb la informació inventada, però creïble, que vulgueu. Redacteu-lo en anglès, ja que no saben amb quins soldats es podran trobar.

75. Com a refugiats de guerra, Patryk i els seus pares tenen poca informació sobre la nova ciutat i el nou país on han arribat. Ompliu la següent fitxa perquè l'acollida i la integració siga el millor possible.

	Ciutat	País
Llengua / llengües		
Habitants		
Gentilicis		
Capital		
Fronteres del país		

Muntanya més alta	
Riu més important	
Moneda	

76. Imagineu que ja han creuat la frontera i tracten d'instal·lar-se a la ciutat. Imagineu que sou periodistes internacionals pertanyents a l'agència Associated Press i que esteu cobrint el conflicte bèl·lic. Recreeu en anglès una possible entrevista entre el o la periodista i la família de Patryk amb l'objectiu de ser publicada al Canadà per mostrar l'impacte en la població civil i els refugiats de guerra.

AP Associated Press

77. Avui en dia segur que heu sentit parlar a la televisió de la situació dels refugiats i refugiades en diversos llocs del planeta. En aquest àmbit, és necessari al·ludir a la tasca que fa l'organització no governamental Open Arms a la mar Mediterrània. La seua lluita és clau per salvar la vida de moltes i molts refugiats que arriben a la vida per travessar la mar i fugir de guerres i pobresa. Responen a les següents preguntes:

- De quants vaixells disposa l'organització i on té la seu?
- Quina és en concret la seua feina?
- Argumenteu per què molts països posen entrebancs a la feina humanitària d'Open Arms a la Mediterrània. Què us sembla? Busqueu una notícia que ho il·lustre.

78. Per acabar la lectura de *La guerra dels botons*, us proposem que creeu un joc de preguntes en grups de quatre o de cinc. Podeu emprar una aplicació com [Quizizz](https://www.quizizz.com/) per fer una bateria de dotze preguntes sobre l'argument o qualsevol característica, bé siga d'estil, de forma o de l'autor, que hàgim comentat en aquesta proposta didàctica.

